

MOTO:

„Unii așteaptă să se schimbe vremurile – ceilalți iau vremurile în primire și le schimbă.” (Dante Alighieri)

„Adevăratul sens al vieții nu este de a ști ceva, ci de a face ceva.” (Aldous Leonard Huxley)

„Imaginația e mai importantă decât știința, pentru că știința e limitată.” (Albert Einstein)

„Motivația este cauzalitatea care străbate cunoașterea.” (Arthur Schopenhauer)

„Suntem oameni datorită faptului că putem comunica unii ce alții.” (Karl Jaspers)

Redactor, tehnoredactor:

dr. ing. **Melania Suci**, bibliotecar-metodist, Biblioteca Județeană Mureș

Webdesign:

Alexandru Tcaciuc, informatician, Biblioteca Județeană Mureș

Colaboratori:

Aurica Mureșan, Biblioteca Județeană Mureș

Agyagási Hajnal, Biblioteca Județeană Mureș

Angela Macarie, Biblioteca Județeană Mureș

Dana Gurghian, Biblioteca Orășenească Iernut

Petruța Virca, Biblioteca Municipală Târnăveni

Simona Pătru, Biblioteca Municipală Târnăveni

Margareta Indreica, Biblioteca Comunală Adămuș

Ioana Șopterean, Biblioteca Județeană Mureș

CUPRINS

cuvântul metodistului	3
Proiectul „Ora să ȘTIM”	3
Preocupări de formare profesională continuă	4
să ne cunoaștem personalitățile	5
Emil Dandea	5
Bernády György	
Petre Săbădeanu	
Nicolae Vlassa	
de la lume adunate și-napoi la lume date!	
Biblioteca Municipală Târnăveni	
Biblioteca Comunală Adămuș	
Biblioteca Județeană Mureș	
Biblioteca Municipală „Petru Maior” Reghin	
biblioteci celebre	

cuvântul metodistului

Proiectul „Ora să ȘTIM”

Pe parcursul a 6 luni, din ianuarie până în iulie, 12 biblioteci publice din județ împreună cu BJM au fost parte a proiectului „Ora să ȘTIM”, alături de biblioteci din alte 11 județe.

Proiectul „Ora să ȘTIM”, finanțat de **Deutsche Telekom Stiftung** și implementat în România de **Fundația PROGRESS**, a avut ca parteneri în județul Mureș, alături de Biblioteca Județeană Mureș, partener activ și coordonator al proiectului în județ, bibliotecile publice din: Adămuș, Albești, Breaza, Chiheru de Jos, Ibănești, Iernut, Luduș, Răstolița, Reghin, Sărmașu, Târnăveni și Vătava.

Proiectul s-a adresat utilizatorilor foarte tineri (3 - 10 ani), cărora a încercat să le trezească interesul și curiozitatea pentru „ȘTIM” (Știință, Tehnologie, Inginerie, Matematică) și, în același timp, să le dezvolte limbajul și abilitățile de comunicare prin activitatea de citire cu voce tare.

Proiectul a fost provocator și interesant și a mobilizat bibliotecari și copii din comunitățile deservite. Activitățile au avut ca tematici subiecte din cărțile primite în proiect iar experimentele care au urmat lecturii s-au dovedit a fi foarte interesante și au arătat faptul că, prin implicare și cu puțină imaginație se pot realiza lucruri extraordinare, care să îi atragă, să îi lămurească dar să-i și fascineze pe cei mici.

Mă bucură mult faptul că proiectul s-a dovedit un real succes și sper ca acest gen de activități să rămână în continuare pe agenda bibliotecilor ca un nou serviciu oferit utilizatorilor. Bibliotecarii pot împărtăși celor care nu au participat la proiect din experiența lor și astfel, acest gen de activități să fie replicat și în celelalte biblioteci. În acest sens ne vine în sprijin „Ghiozdanul Goethe”, un ghiozdan cu 4 cărți, câteva lucruri de recuzită și modele de experimente, donat de Institutul Goethe, cu scopul de a „călători” pe la bibliotecile publice din județ și a fi suport pentru asemenea activități. „Ghiozdanul Goethe” a trecut deja pe la bibliotecile din Ibănești, Reghin, Chiheru de Jos, și va ajunge pe la bibliotecile publice din județ unde se dorește să se desfășoare activități de acest fel, indiferent dacă au participat la proiectul „Ora să ȘTIM” sau nu.

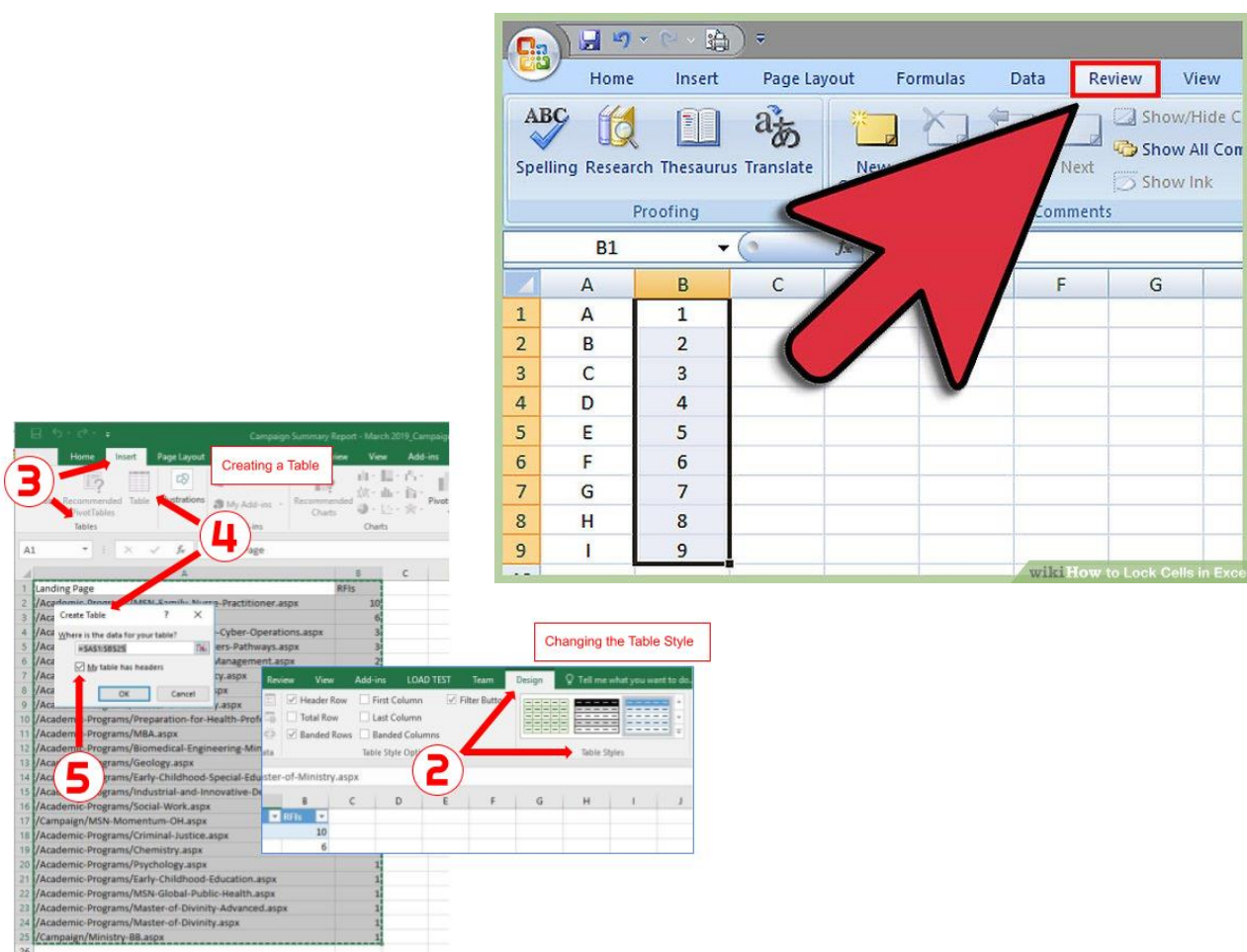
La încheierea proiectului bibliotecile care au fost implicate au primit diplome de participare. Bibliotecilor care s-au remarcat în mod deosebit în proiect li s-au decernat diplome de excelență. Este vorba de: Biblioteca Județeană Mureș, Biblioteca Municipală „Petru Maior” Reghin, Biblioteca Municipală Târnăveni, Biblioteca Orășenească Luduș, Biblioteca Orășenească Iernut, Biblioteca Comunală Albești, Biblioteca Comunală Chiheru de Jos, Biblioteca Comunală Ibănești.

Melania Suciu

Preocupări de formare profesională continuă în cadrul compartimentului metodic - curs Excel

În strategia compartimentului metodic, cu câțiva ani în urmă am început o serie de cursuri utile bibliotecarilor, având în vedere necesitățile lor și având ca preocupare prioritară formarea profesională continuă. După două cursuri strict profesionale și legate strâns de activitatea specifică: „Gestiunea de bibliotecă” și „Prelucrarea documentelor de bibliotecă”, am început al treilea curs: „Excel”. Nevoia de învățare și aprofundare a unui astfel de program se face simțită tot mai mult deoarece tipizatele pentru statistica de bibliotecă, registrul inventar, RMF-ul, registrul de evidență a utilizatorilor, sunt create cu Excel. De asemenea, programul Excel este foarte util pentru crearea de baze de date sub formă de liste și tabele.

Cursul se va desfășura pe parcursul a 4 sesiuni. Prima și a doua sesiune vor fi teoretice, cu exemplificare practică. La finalul fiecăreia dintre sesiune se va da câte o temă ce va fi verificată și discutată la începutul sesiunii următoare. A treia sesiune va fi una exclusiv practică iar ultima sesiune este rezervat testării, în vederea confirmării dobândirii competențelor și abilităților în utilizarea programului Excel.

să ne cunoaștem personalitățile**Emil Dandea****Aurica Mureșan**

Biblioteca Județeană Mureș

Emil Aurel Dandea s-a născut la 22 ianuarie 1893 în Bucium, județul Alba, ca fiu al lui Simion și Agafteia. A studiat dreptul și științe economice la Cluj și la Viena. A fost un jurist, publicist, director al ziarului **Glasul Mureșului**, om politic și demnitar român, membru al PNL, primar al municipiului Târgu-Mureș între anii 1922-1926 și 1934-1937. Emil A. Dandea este considerat unul din inițiatorii modernizării municipiului.

Pe plan politic Dandea a fost omul care a militat și a luptat pentru realizarea Marii Uniri, a contribuit la consolidarea Statului Național Unitar Român. El a făcut parte și a deținut funcții în două partide politice: Partidul Național Român și Partidul Național Liberal.

Din studenție a fost atras de ideile Partidului Național Român. În toamna anului 1918 a fost ales președinte al Societății Tinerimii Universitare Române din Cluj. A mai fost ales și în Comitetul Executiv al Consiliului Național Român din Cluj, aici el trebuia să organizeze consilii și gărzi naționale în zona Munților Apuseni. A participat la Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia, la 1 decembrie 1918, ca delegat al Tinerimii Universitare Române din Cluj. A făcut parte din delegația oficială locală care a primit Armata Română la intrarea ei în Cluj, la 24 decembrie 1918. La 19 ianuarie 1919 este numit secretar la Primăria din Cluj, deține această funcție până în 1922.

La Cluj s-a implicat în ridicarea unor monumente dedicate unor martiri ai neamului românesc, a înființat gazete ori reviste românești. A inițiat și organizat Comitetul pentru Ridicarea Statuiei lui Avram Iancu. În 1921 a înființat și redactat gazeta municipală, intitulată „Administrația”.

În ianuarie 1922, Partidul Național Liberal revine la guvernare iar Emil Dandea e numit primar al orașului Târgu-Mureș. Odată ajuns la conducerea primăriei, a numit o nouă conducere a orașului, un fel de Stat Major, cu oameni bine pregătiți profesional, disciplinați, care vor aplica întocmai toate deciziile date de primar. Cu acest Stat Major, a început activitatea de reorganizare administrativă și de însănătoșire a vieții economice și culturale românești. Prima măsură a fost introducerea administrației românești la primăria municipiului, funcționarii primăriei aveau obligativitatea să cunoască limba română iar actele emise de primărie urmau să fie redactate în limba statului.

Angajamentul lui Dandea la numirea din 1922, a inclus și acest legământ, respectat întru totul: *„... pot promite solemn că tot timpul cât îmi va fi dat să stau în fruntea acestui oraș al României, țința vieții mele va fi prosperarea lui și acomodarea lui cât mai armonică la noile cadre care i le-a hărăzit Dumnezeu: România Mare.”*

Ca primar, Dandea a introdus în practica locală întocmirea și publicarea unor dări de seamă detaliate la încheierea fiecărui an administrativ. El ținea o strânsă legătură cu consilierii, cărora le prezenta rapoarte lunare privitoare la problemele de bază ale serviciilor publice și până la înregistrarea și rezolvarea corespondenței primite de primărie.

Dandea a elaborat și a pus în aplicare regulamente necesare unei bune funcționări a primăriei, menționăm: *Regulamentul pentru curățenia publică a orașului, Regulamentul fiscal (impozite comunale, taxe comunale, taxe pentru servicii organizate, penalități ș.a.), Regulamentul pentru arborarea drapelului național, Regulamentul pentru distribuirea gazului metan, Regulamentul pentru furnizarea energiei electrice, Regulamentul pentru înfrânarea vagabondajului și a cerșetoriei ș.a.*

La 22 decembrie 1922 când a preluat conducerea administrației locale a municipiului Târgu-Mureș, starea economică și socială a orașului se afla într-un regres continuu. La începutul anului 1923, datoria publică înregistra restanțe însemnate motiv pentru care una din preocupările principale ale primarului era consolidarea financiară a orașului. El considera necesar formarea unui impozit independent pe edificii, care să stea la baza bugetului local.

Ca primar, Dandea a sprijinit ridicarea de monumente legate de lupta poporului român pentru libertate, unitate și independență națională. În 1923 s-a ridicat Monumentu Soldatului Român, în 1924 Monumentul Latinității, în 1925 Monumentul lui Avram Iancu, în 1935 Monumentul Tribunului Vasile Pop, în 1936 Monumentul Prefectului Constantin Romanu-Vivu, precum și alte monumente dedicate unor personalități ori evenimente din istoria poporului român. De numele lui Dandea se leagă și ridicarea celor două catedrale românești din centrul orașului. Dandea a sprijinit și lucrările de la căminul pentru ucenici, cunoscut și sub denumirea de Căminul Ucenicilor Români, în vederea creșterii și formării de meseriași din rândul populației românești. Pe perioada primului primariat s-au realizat două școli primare, cu 10 săli de clasă, în cartierul Remetea-Podeni; în 1923 pe terenul orașului aflat în vecinătatea uzinei electrice, amenajează un bazin și 135 de cabine.

În anul 1925, Emil Dandea a fost ales membru în delegația română prezentă la Paris la Congresul Internațional al Orașelor.

În 1926 Dandea nu a participat la alegerile de primar al Târgu-Mureșului, el a ales să devină membru de drept al Partidului Național Liberal. Dandea și-a dedicat viața și timpul său acestui partid, el s-a dedicat activității de atragere a unui număr cât mai mare de aderenți ori simpatizanți pentru Partidul Liberal.

În 1926 a fost decorat cu Ordinul „Steaua României” în gradul de Ofițer iar în 1937 cu medalia „Răsplata Muncii Pentru Construcții Școlare” și „Meritul Industrial și Comercial” pentru sprijinul dat profesiunilor.

Între anii 1926-1928 a fost deputat PNL în Parlamentul României. Între 1929-1933 s-a dedicat avocaturii și vieții de partid, a muncit să refacă încrederea electoratului în PNL.

În 1934 a fost reales primar al municipiului Târgu-Mureș pe lista PNL. Și-a reluat postul la primărie pe 23 martie 1934, tot atunci a fost instalată și noua comisie interimară în care deținea funcția de președinte. La 23 decembrie a fost ales președinte al Organizației Liberale din Mureș. Dandea a fost ultimul conducător al acestei organizații, până la finele anului 1947, când Partidul Național Liberal s-a autodizolvat, sub presiunea exercitată de comuniști.

În al doilea mandat de primar al Târgu-Mureșului, Dandea fiind și președinte al PNL Mureș și fiind susținut și în Parlamentul României de deputații liberali mureșeni, a inițiat și desfășurat cea mai rodnică activitate economică, edilitar-gospodărească și culturală din județ. Este perioada cea mai rodnică în realizări în domeniul construcțiilor sau refacerea de școli, cămine culturale, primării, biserici, case parohiale, clădiri civile, drumuri și poduri, monumente și troițe închinat eroilor, prin dirijarea fondurilor provenite de la bugetul de stat, din bugetul județului ori din bugetul vechiului Scaun de Mureș.

În perioada celui de al doilea mandat de primar, sunt terminate lucrările la spitalul orășenesc și se începe construirea Palatului Prefecturii în stil neobrâncovenesc, după proiectul lui Eugen Grosu. Mai sunt realizate și alte construcții precum Spitalul Epidemic, pavilion și chioșc la Platoul Cornești, amenajarea unei tribune la arena sportivă din Parcul Elisabeta (azi Parcul Municipal).

De numele lui Dandea se leagă și introducerea gazului metan. După ce vechea Uzină Comunală de Gaz și-a întrerupt activitatea timp de trei ani și jumătate, la 15 august 1923, dr. Emil Dandea o pune din nou în funcțiune. Dandea socotea gazul *combustibilul cel mai practic, igienic, comod și ieftin*. După încheierea contractelor cu societatea de gaz furnizoare, lucrările de aducțiune a gazului demarează în anul 1924, ca la sfârșitul anului 1925 să fie realizați 14 km conducte, pornind de la hotarul orașului.

Merite are Dandea și în înființarea și dezvoltarea Muzeului de Istorie, Arheologie și Etnografie, prin grija lui Aurel Filimon și a lui Elie Cîmpeanu, în reorganizarea Pinacotecii municipiului, în dotarea Bibliotecii municipale cu cărți și reviste românești, în dezvoltarea tipografiei și editurii primăriei.

Datorită activității desfășurate atât pe plan politic, cât și economic, cultural și mai ales edilitar-gospodărești, Partidul Liberal a ajuns în județul Mureș formațiunea politică cea mai puternică și cu cel mai mare număr de membrii, la sfârșitul anului 1937 a depășit Partidul Național-Țărănesc și toate astea îi erau datorate lui Emil Aurel Dandea.

În 1937 a participat la alegerile parlamentare pentru un loc în Camera Deputaților, dar acest parlament ales a fost dizolvat în urma loviturii de stat a regelui Carol al II-lea din 10 februarie 1938 astfel a fost interzisă activitatea partidelor

politice. Dandea și-a continuat activitatea ca avocat dar și în politică, el a făcut parte din cadrul Frontului Renașterii Naționale din județul Mureș.

În perioada anilor 1947-1950 e în București, apoi la Baia Mare, unde a activat ca și consilier juridic la fabrica Phoenix. La începutul anului 1952 este arestat, închis, fără condamnare, în lagărul de muncă forțată Poarta Albă, de la canalul Dunăre-Marea Neagră. Pus în libertate în 1953, i se stabilește un loc forțat la Tazlău, un domiciliu care îl izolează de toți, inclusiv de membrii familiei sale, până în anul 1955. După anul 1955 pentru a putea supraviețui a fost nevoit să lucreze ca muncitor necalificat apoi ca paznic de noapte la Valea Călugărească. Ultima parte a vieții, 1955-1969, a trăit dintr-o pensie I.O.V.R., pe baza participării la campaniile din Primul Război Mondial. A trecut la cele veșnice în 18 august 1969, în București. Trupul neînsuflețit i-a fost adus la Târgu-Mureș și înmormântat în Cimitirul Bisericii de Lemn, prin grija protopopului ortodox Lazăr David.

Dandea credea în cultură, el considera cultura principalul mijloc, deși nu singurul, pentru atingerea scopului național. Dandea era preocupat și de dimensiune etică a vieții sociale, astfel el credea ca și H. Spencer că *„O îndreptare durabilă a societății e imposibilă fără îndreptarea individului.”*

În semn de mulțumire pentru munca sa, primarului Emil Aurel Dandea i-a fost ridicată o statuie, amplasată în fața Catedralei Mici din centrul Târgu-Mureșului, în imediata apropiere a sediului Primăriei. Statuia a fost inaugurată la 18 august 1996 și este opera sculptorului Anton Rațiu.

„... Acest om tăiat dintr-o bucată, sobru, just și fără ascunzișuri sufletești, nu putea să fie în activitatea sa decât astfel cum s-a arătat, adică un mare român înainte de toate, pătruns de lipsurile și durerile neamului său și arzând de dorința ca să-l ajute să se înalțe cât mai repede și cât mai sus. (...) Un simț gospodăresc, poate moștenire a sobrietății strămoșilor, deprinși să-și prețuiască și să-și îngrijească avutul, l-a condus în a-și dezvolta acele rare calități administrative, manifestate în toate realizările sale ca avocat, om politic, organizator al Uniunii Orașelor din România ori conducător în Administrația Orașelor Cluj și Târgu-Mureș...”, scria despre el în 1934 Maximilian Costin.

Bibliografie:

Un om pentru Târgu-Mureș: Emil A. Dandea / Târgu Mureș, Fundația Culturală Vasile Netea, 1995

Un mare român — Emil Dandea / Târgu Mureș, „Studio”, 1934

Patriotul Emil Dandea și vremurile în care a trăit / Ioan Bembea, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2010

Emil A. Dandea în slujba înfăptuirii și consolidării Marii Uniri / Ioan Silviu Nistor, Cluj-Napoca, Ed. Sedan, 2000

Bernády György**Agyagási Hajnal**

Biblioteca Județeană Mureș

„trebuie să fie puse în slujba secolelor viitoare și să le servească și urmașilor nepoților noștri!”- dr. György Bernády

Despre viața și activitatea primarului dr. György Bernády s-a scris foarte mult în ziarele vremii, se regăsesc nenumărate informații în diferitele memorii, reportaje, documente apărute atât în timpul vieții cât și după moartea survenită în anul 1938. Prima carte care a adunat foarte multe informații după o documentare riguroasă este monografia, întocmită de istoricul Fodor János. O biografie cuprinzătoare atât despre viața și activitatea ca primar și ca om politic al dr. György Bernády. Cartea a apărut în 2017, la Tîrgu-Mureș îngrijit de Lector Kiadó și Erdélyi Múzeum Egyesület.

Schița de mai jos am întocmit-o după cartea istoricului Fodor János și după lucrările pe care le-a întocmit de-a lungul anilor.

Viața și activitatea dr. György Bernády:

Născut în urmă cu 155 de ani, dr. György Bernády a fost o personalitate marcantă a Tîrgu Mureșului, iar ca primar al orașului în anii de început a secolului 20 a avut o contribuție hotărâtoare la modernizarea acestuia. S-a născut în județul numit în vremea aceea Szolnok - Doboka, în localitatea Beclean, într-o familie cu tradiție medicală/farmaceutică. A început școala în localitatea de origine. În anul 1878 familia s-a mutat la Tîrgu - Mureș, unde a absolvit Colegiul Reformat în anul 1882. Urmând tradiția familiei și-a continuat studiile farmaceutice la Cluj și la Budapesta, obținând în 1888 și titlul de doctor în acest domeniu. În 1889 s-a căsătorit cu actrița orădeancă Erzsébet Madarász. Bârfele răutăcioase la adresa doamnei Bernády o etichetau ca fiind de origine romă. Anumite surse indică faptul că doamna cu rochia albastră de pe una dintre frescele Palatului Culturii o reprezintă pe dânsa. După 24 de ani de căsnicie ei vor divorța în anul 1913. Interesul lui Bernády pentru treburile comunității l-au determinat să urmeze și studii juridice, dobândind diploma de doctor la Universitatea din Oradea. În 1890 este **membru al consiliului orășenesc**, iar în 1896 a fost ales **deputat parlamentar**. În 1900 a acceptat funcția de **comisar șef al poliției** orașului. A îndeplinit în mod exemplar această funcție implementând o serie de inovări îmbunătățind organizarea instituțională a poliției în mod semnificativ. De exemplu introducerea obligativității purtării uniformei.

În data de 8 martie 1902, dr. György Bernády a fost ales **primar al orașului** Tîrgu-Mureș. Neavând contracandidat, decizia s-a luat în cadrul consiliului. Această

alegere a fost luată în unanimitate, în pofida compoziției politice extrem de variate a consiliului. Această decizie a încheiat un proces anevoios care durase un an și jumătate, consiliul redevenind operațional.

În momentul în care a preluat primăria orașului la începutul secolului 20, Tîrgu-Mureș, fusese un orășel unde perioada de pace relativă a asigurat dezvoltarea generală, economică, dar și cea demografică. Din 1872 beneficia de statutul administrativ - juridic de municipiu devenind un oraș model al Secuimii. Populația arăta în felul următor:

Anul	Nr. de locuitori	ortodox	Greco-catolic	Romano-catolic	Reformat	Unitarian	Israelit
1900	19.522	1033	1352	5532	8915	470	1658

Statisticile arată că în oraș exista pe lângă uzina electrică a orașului, fabrica de țiglă și fabrica de gaze naturale, o fabrică de bere, fabrică de zahăr, și pâine, 7 întreprinderi de construcții, o fabrică de mobilă, o rafinărie de petrol, o turnătorie de fontă și o uzină mecanică. Întreprinderile vechi aveau un număr mare de angajați, majoritatea au fost înființate în perioada 1904-1911 în timpul mandatului primarului Bernády.

Prima perioadă de primar 1902-1912 - cei zece ani în care Bernády a îndeplinit această funcție, marchează perioada în care Tîrgu-Mureșul scapă de caracterul rural și devine un oraș pornit pe drumul modernizării. Bernády ales primar și-a început mandatul prin a face ordine în finanțele orașului. A demis funcționarii implicați în deturnare de fonduri, făcând astfel ordine în domeniul financiar, ceea ce a dus la un surplus financiar. Astfel pentru prima dată după 10-15 ani orașul a devenit solvabil și a primit credit de la cinci instituții financiare mari. Aceste credite asigurau finanțarea numeroaselor investiții care au transformat orașul. Dispunând de un buget generos primarul Bernády a dispus: construcția unor clădiri care **„trebuie să fie puse în slujba secolelor viitoare și să le servească și urmașilor nepoților noștri!”** Lucrările publice ale orașului erau finanțate din credite imense, aprobate de consiliul orășenesc, credite acordate de statul maghiar, de instituții de credit locale, sau din Budapesta. Bernády a reușit să convingă populația orașului să accepte îndatorarea urbei prin anumite compromisuri: acordarea de contracte unor întreprinzători locali, ceea ce a contribuit și la dezvoltarea industriei locale. De exemplu: contractul pentru lucrările de construcție ale unor clădiri, sau contractul pentru lemnărie și mobilier. O excepție a reprezentat realizarea Palatului Culturii, pentru care nu s-au contractat întreprinzători locali, doar arhitect și artiști recunoscuți pe plan național. Iar mobilierul interior al Palatului spera să le primească ca și contribuție din partea locuitorilor. Deoarece: „Instituțiile care vor funcționa în cadrul Casei Culturale, vor sta la dispoziția fiecărui cetățean al orașului, sărac sau înstărit, să contribuie în

funcție de posibilitățile sale la mobilarea și echiparea acestora cu cele necesare funcționării.”- se afla în apelul deschis lansat de primarul György Bernády în 1912.

Politica de dezvoltare a orașului: Clădirile

Primarul Bernády a construit centrul nou al orașului prin amenajarea uneia dintre cele mai mari piețe ale Transilvaniei. Realizarea unui edificiu cu trei nivele și un turn adăpostind Primăria (acum este clădirea Prefecturii), Palatul Cultural. În afară de clădirile din centrul orașului a luat ființă sistemul public de apă, canalizare și energie electrică, în timp ce asfaltarea drumurilor din oraș a fost întârziată de mentalitatea conservatoare a localnicilor.

Cele mai impozante trei clădiri ridicate în această perioadă și cu cele mai importante bugete sunt: școala Militară Reală - construcția căreia a costat 4 milioane de coroane (majoritar acordată ca subvenția de stat), Primăria veche care a costat aproape 700.000 de coroane, respectiv Palatul Culturii, al cărui decont final a fost încheiat în 1913 cu 2.166.933 de coroane, din care statul acordase 1.270.000 de coroane.

Palatul Culturii - Ideea edificării unei case de cultură în Târgu Mureș a apărut în anul 1907. Primarul orașului, György Bernády a convins Consiliul Orașului să aprobe acest proiect. Ideea a venit datorită unui proiect național în cadrul căruia guvernul de la Budapesta a alocat credite pe termen lung pentru orașele mici și mijlocii cu scopul construirii centrelor de cultură la împlinirea a 40 de ani de la încoronarea regelui Franz Joseph. Proiectele clădirii au fost făcute de Marcell Komor și Dezső Jakab care au mai lucrat la construcția Primăriei (astăzi Prefectura). Conform planului inițial Palatul Cultural urma să adăpostească o sală de concerte, școala de muzică, muzeele de artă, științe ale naturii și biblioteca publică.

Tot în această perioadă se construiesc școlile primare de stat: pe strada Jókai azi (strada Eminescu), și pe strada Sándor János (Gheorghe Doja).

Se înființează casa de copii, Școala Superioară de Comerț (azi Universitatea Petru Maior), Gimnaziul Romano - Catolic, Școala Superioară de Fete (azi Colegiul Național Al. Papiu Ilarian) și Serviciul de Gospodărie Comunală (azi Universitatea Dimitrie Cantemir) și o școală cu profil muzical.

Urbanism - În timpul mandatelor lui dr. György Bernády întregul oraș a fost cartografiat, cadastrul a fost ordonat și au fost înființate sau modernizate 117 străzi și piețe noi. Pe lângă acestea, au fost înființate parcuri, de-a lungul străzilor au fost plantați copaci și s-au început lucrările la zona de agrement de la Platoul Cornești. Datorită proiectului de asfaltare a străzilor, înainte de Primul Război Mondial orașul avea cele mai multe străzi asfaltate din întreaga țară, după Budapesta.

Utilități publice - o parte semnificativă a investițiilor au fost cheltuite pentru introducerea serviciilor de utilități publice cum ar fi: **rețeaua de apă și de canalizare, rețeaua stradală**, la care mai târziu s-a adăugat **iluminatul public și sistemul de încălzire centralizat**. Astfel că în anul 1908 uzina de apă funcționa conform așteptărilor. O altă etapă mai costisitoare în completarea rețelei de utilități publice a constituit-o construcția **rețelei de gaze naturale**. În 1911 la Sărmașu Mic

geologii, căutând sare alcalină, au descoperit pungi de gaze naturale. În calitate de primar a văzut o oportunitate imensă în exploatarea acestora și a început tratative cu experții din Cluj. Cu timpul orașul a trebuit să se mulțumească cu exploatarea gazelor exclusiv în scop industrial. Această sarcină a fost îndeplinită de către uzina de gaze naturale.

Următoarea perioadă din activitatea este cea din timpul Primului Război Mondial când a îndeplinit **funcția de prefect** al orașului Tîrgu-Mureș începând din 11 ianuarie 1913. Costurile modernizării orașului erau imense de aceea Bernády a decis să părăsească primăria pentru funcția de reprezentant al guvernului. Astfel beneficiind de o influență mai mare contribuind în continuare la dezvoltarea orașului. Izbucnirea Primului Război Mondial a oprit dezvoltarea fulgerătoare a orașului, ca urmare multe proiecte au rămas doar planuri pentru viitor. Schimbările majore survenite în timpul mandatelor doctorului György Bernády au generat probleme serioase din cauza îndatorării orașului. Criza economică neașteptată, inundațiile din 1911 și 1912, precum și războiul care a început în 1914 au însemnat atât blestem, cât și binecuvântare pentru oraș. Binecuvântare deoarece orașul scapă de mare parte a datoriilor sale, iar blestem pentru că pe lângă pagubele de război, n-au mai putut fi realizate anumite proiecte.

După terminarea Primului Război Mondial dr. György Bernády va reentra în scena politică de data aceasta în România ca reprezentant al comunității maghiare devenită minoritară, în cadrul Partidului Maghiar din România. O altă etapă scurtă a vieții a fost cel de al doilea mandat de primar al orașului Tîrgu-Mureș. Etapă care a cuprins anii 1926-1929. În această perioadă a continuat modernizarea orașului prin renovarea Palatului Culturii, dezvoltarea rețelei de energie electrică, construirea unor noi școli și a unui spital. A rămas în funcție până în februarie 1929, când o Comisie Interimară a fost numită pentru a conduce orașul până la următoarele alegeri. El fusese ultimul primar maghiar al Tîrgu-Mureșului interbelic.

După mandatul de primar nu s-a retras din viața politică, ci a creat propriul proiect politic Blocul Civic Maghiar. Această formație a funcționat doar în Tîrgu - Mureș, și s-a concentrat exclusiv asupra politicii orășenești. În anul 1933 Bernády a devenit din nou membru al Partidului Maghiar din România și a desființat Blocul Civic Maghiar.

În ultimii ani din viața lui Bernády s-a retras din politică, ocupându-se doar de familie. După decesul fiicei sale în 1936, a devenit tot mai trist, și bolnav încetând din viață în luna octombrie a anului 1938.

Bibliografie:

1. Fodor János: Bernády György: Politikai életrajz, Târgu-Mureș, Lector Kiadó, Cluj-Napoca: Erdélyi Múzeum Egyesület, 2017.
2. Fodor János: A polgármester Bernády/Primarul Bernády, Marosvásárhely, 2014.

Petre Săbădeanu**Angela Macarie**

Biblioteca Județeană Mureș

Din vechime, din timpuri îngropate în negura vremurilor, neamul nostru păstrează un tezaur artistic de o inestimabilă valoare, sensibilitate, bogăție și diversitate. Folclorul vine în firea noastră de muritori ai pământului natal pe două căi: prin cuvânt și prin muzică. „Cântecul folcloric reflectă în modul cel mai direct și mai caracteristic profilul spiritual și geniul artistic al unei națiuni. Marii noștri oameni de cultură au fost entuziasmați de frumusețile folclorului, dar numai pătrunzând în substanța lui au reușit să-i reliefeze semnificațiile și originalitatea într-un context mai larg, european, universal”¹.

Ei au avut o stimă adâncă pentru folclorul autentic. Profunzimea cu care a gândit poetul nostru național, Mihai Eminescu, problemele de folclor în ansamblul originalității literaturii naționale, au marcat un moment crucial în modul de a privi literatura populară în dezvoltarea literaturii culte din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Folclorul a fost pentru el elementul fundamental în formarea și definirea personalității omului de artă.

Când a străbătut drumul de la Târgul Mureș la Blaj în anul 1866, el a cules cântecele noastre populare pe care apoi le-a prelucrat în laboratorul său poetic. Despre începuturile legăturii lui Eminescu cu folclorul se menționează în articolul lui Artur Gorovei intitulat: *Influența poeziei populare asupra lui Eminescu*, publicat în revista Glasul Bucovinei. Mihai Eminescu a iubit muzica și armoniile populare fapt dovedit de mărturiile contemporanilor săi, dar și faptul că versurile eminesciene se cântă pe melodii populare, după ce au fost puse pe note de către compozitori începând încă din anii de viață ai poetului.

Genialul George Enescu, cel care a pus bazele personalității muzicii românești, prețuia folclorul atât din perspectiva creatorului cât și din cea a interpretului, iar înțelegerea operelor inspirate din creația geniului popular presupune cunoașterea folclorului muzical și a cântecului popular.

În Lecția de deschidere pe care Ovid Densusăeanu a susținut-o la 9 noiembrie 1909 la Facultate de Litere a Universității din București, atrăgea atenția asupra faptului că un popor nu trăiește numai din ceea ce moștenește ca făcând parte din trecut ci și din ceea ce adaugă zilnic în sufletul său.

Cercetătorii din folclor atrag atenția asupra faptului că în ultima perioadă au început să dispară unele categorii folclorice precum doina și balada, iar că altele ar fi evoluat de la ritual la spectacol.² Folclorul autentic a pierdut mult din ceea ce era autentic și ritualic, devenind mai mult spectacol și spectaculozitate.

¹ Oprea, Gheorghe - *Folclor muzical românesc*, Editura Fundației România de Măine, București, 2001, p.5

² Rucsandra, Mădălina Dana - *Repertoriul neocazional al folclorului muzical românesc - genuri vocale și elemente structurale*, Ed. Universitaria, Craiova, 2014, p. 7 - 8

Rememorând anumite fapte și figuri din trecutul cultural al unui popor, rapsozii populari au scris o pagină de cunoaștere a sufletului autentic al neamului nostru, făcându-l cunoscut și dincolo de hotarele țării.

Petre Săbădeanu a fost o asemenea personalitate culturală, fiind cunoscut ca și solist vocal de muzică populară, dar și în profesia pe care a avut-o a fost un specialist, ajungând o notorietate.

S-a născut în comuna mureșeană Sântana de Mureș la 2 noiembrie 1933. Copilăria și-o petrece în satul natal. Facultatea pe care o termină, cea de Agronomie din București, îi va aduce multe satisfacții pe plan profesional. Își începe cariera în localitatea Stâlpu din județul Buzău. Va lucra o vreme și în presa de specialitate tehnico-științifică, apoi în urma obținerii doctoratului va activa la Institutul de Economie Agrară și în Ministerul Agriculturii.

Debutul și-l va face, între anii 1956 - 1960 la festivalurile naționale de folclor studentesc, unde va câștiga ani la rând premiul I și va dobândi titlul de laureat. Din anul 1959 începe înregistrări la Radiodifuziune, apoi în anul 1962 va participa la diverse filmări ale Televiziunii Române.

S-a născut și a crescut cu dragostea pentru melosul popular, pentru zona folclorică a Văii Mureșului, zonă deosebit de frumoasă și bogată în folclor, pe care a reprezentat-o cu atâta strălucire la oboi și Pavel Tornea.

Ca și cântăreț de muzică populară a fost vocea unei generații împreună cu mulți alți cântăreți: Gheorghe Mureșan, Dumitru Sopon, Lucreția Ciobanu etc. Avea o voce limpede și curată, un timbru plăcut și cristalin. Părinții săi sperau mai degrabă să devină preot sau ofițer, dar el a ales să facă ceea ce îl pasiona cu adevărat.

Realizările sale pe discuri Electrecord sunt în număr de 14, apoi la alte case de discuri 10 casete și 4 CD-uri. Voi aminti câteva titluri: *Mureș, Mureș, apă rece, Mureș, Mureș, apă mare, Cine joacă perina, Cătu-i Mureșul de mare, Câte fete-s ardelene, Pe valea Mureșului* și o serie de discuri colective: *Mândra mea floare aleasă, Fetele de la Căpâlna*. Pentru activitatea sa a fost recompensat cu următoarele premii: Lille (1962), Atena (1964), Djon (1968), Belgrad (1969), Viena (1971), Montrejeau (1973).

De-a lungul carierei sale artistice, Petre Săbădeanu a colaborat cu marile ansambluri artistice: „Perinița”, „Ciocârlia”, „Rapsodia Română”, „Ciprian Porumbescu” din Suceava, „Mureșul” din Târgu Mureș, „Transilvania” din Baia Mare, „Cindrelul” din Sibiu, „Rapsozii Botoșanilor”, „Burnașul” din Alexandria, dar și cu orchestra „Barbu Lăutaru” a Filarmonicii „George Enescu”, a Filarmonicii de Stat din Arad, a Filarmonicii de Stat din Cluj Napoca și multe altele. În anul 1964 a fost aplaudat la scenă deschisă, la Atena, când a cântat în limba greacă un cântec de Mikis Teodorakis.

Datorită lui Petre Săbădeanu, România a fost reprezentată cu succes în străinătate, la diverse concursuri și festivaluri, fiind laureat al Festivalului internațional al Tineretului și Studenților de la Helsinki - Finlanda, precum și la concursurile folclorice de la Lille și Dijon, în Franța, în Levadia - Grecia, la Titovouzice și Belgrad, din fosta Iugoslavie.

A participat în numeroase turneele din Austria, Belgia, Cehoslovacia, Germania, Italia, Olanda, Polonia, Bulgaria, Ungaria, Cuba, India, Liban, fosta URSS, Maroc, Siria, Algeria, Birmania, Canada și în Australia, făcând cunoscute melodiile populare românești și portul nostru popular.

Petre Săbădeanu a slujit peste cincizeci de ani cântecul de pe Valea Mureșului, prin glasul său amplu, frumos și curat.³ Pe parcursul anilor a înregistrat un total de peste 100 de piese, cuprinzând doine, învârtite, purtate, hațegane.

Pentru întreaga sa activitate a primit titlul de Cetățean de onoare al comunei Sântana de Mureș.⁴

În profesia pe care a iubit-o de asemenea, a obținut titlul doctor inginer, membru al Academiei Oamenilor de Știință, fiind și președinte al Societății de Istorie și Retrologie Agrară din România. În această calitate, în urma muncii de cercetare, a publicat peste 20 de cărți, dintre care voi aminti câteva titluri care se găsesc la biblioteca noastră : *Eficiența economică a creșterii porcinelor, Determinarea eficienței economice în producția agricolă, Economia bazei furajere, Organizarea fermelor specializate pentru producerea de semințe la plantele furajere, Revoluția industrială în agricultura României.*

A fost autorul a 300 de articole apărute în reviste de profil, a susținut peste 500 de referate în domeniul economiei agriculturii și dezvoltării rurale la diverse simpozioane și sesiuni științifice în țară și străinătate unde a participat.

Petre Săbădeanu a trecut la cele veșnice la 12 mai 2008, la București.⁵

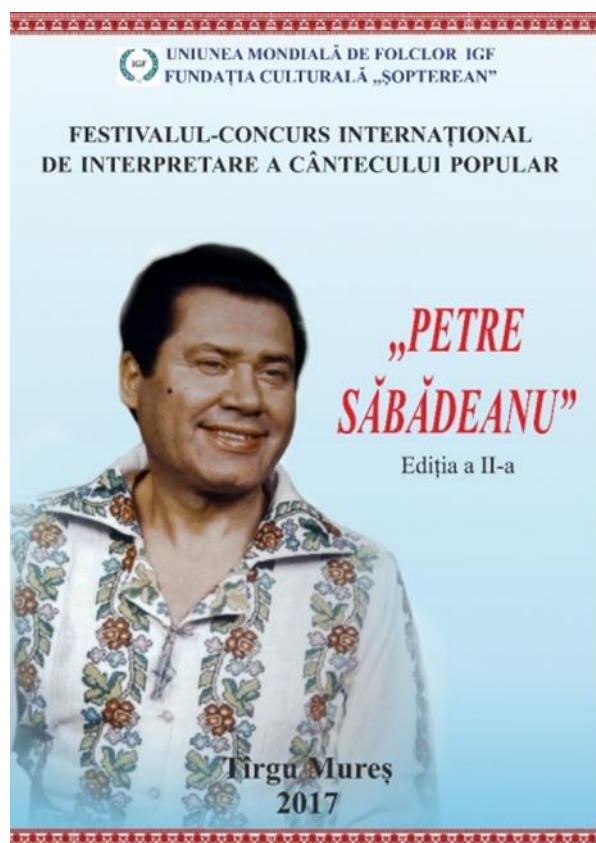
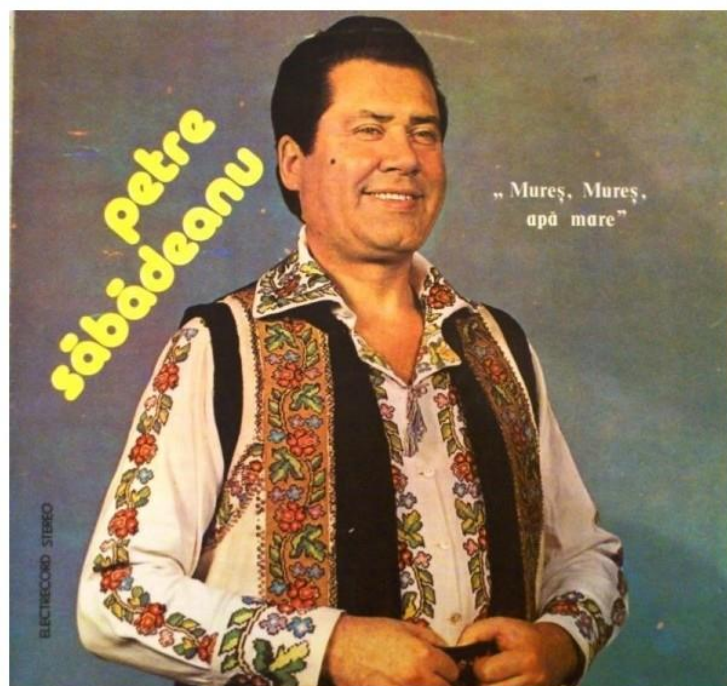
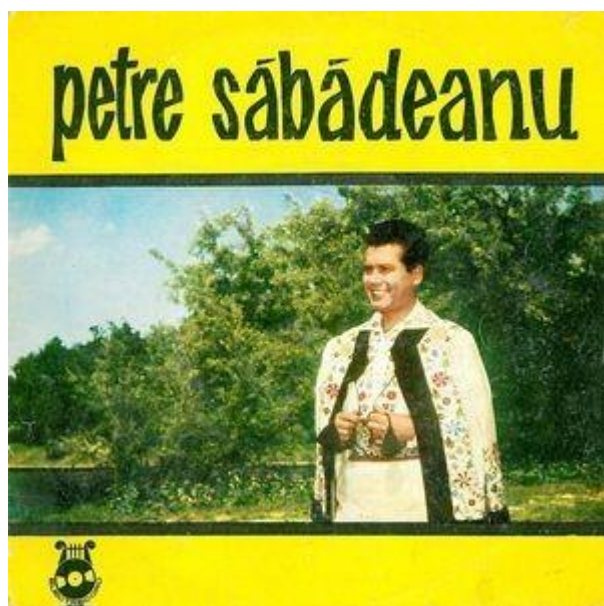
În semn de prețuire pentru cântecul popular și distinsa personalitate, anual este organizat festivalul-concurs internațional de interpretare a cântecului popular ce poartă numele "Petre Săbădeanu". La acest festival participă interpreți având în repertoriu de cântece de nuntă, de cătănie, de petrecere și române.

Festivalul care îi poartă numele și care a ajuns la a IV-a ediție și este un semn de cinstire a contribuției sale în promovarea și valorificarea folclorului românesc. Organizatorul festivalului, domnul Nelu Șopterean, este inițiatorul acestuia în semn de prețuire a celui care a fost marele nostru interpret de muzică populară.

³ <http://www.cuvantul-liber.ro/news/106891/61/PETRE-SaBaDEANU>

⁴ Todea, Ana - *Portrete mureșene, Dicționar biobibliografic*, Consiliul Județean Mureș, Biblioteca Județeană Mureș, Tîrgu - Mureș, 2013, p. 401- 402.

⁵ <https://folclor-romanesc.ro/petre-sabadeanu-biografie/>

Nicolae Vlassa (1934-1984)**Dana Gurghian**

Biblioteca Orășenească Iernut

Nicolae Vlassa se naște la Iernut, în 20 noiembrie 1934. Este fiul notarului Leonida Vlassa și al pictoriței Zoldi Judita. A urmat școala primară și gimnazială în comuna natală, Liceul Teoretic „Alexandru Papiu Ilarian” din Târgu-Mureș și Facultatea de Istorie și Filologie la Universitatea „Victor Babeș” din Cluj. La prima încercare de a se înscrie la universitate, este eliminat din examenul de admitere în urma denunțului făcut de un consătean că este „fiu de chiabur”.

Se angajează la o fermă de porci și, în anul următor, având certificatul de membru al clasei muncitoare, se înscrie la facultate și este admis. Își încheie studiile cu referințe foarte bune și este angajat ca îndrumător la Muzeul de Arheologie Cluj.

Încă din liceu avea o mare pasiune pentru arheologie. A participat la cercetări și săpături arheologice în diferite localități din zonă.

La terminarea facultății, vorbea cursiv maghiara, franceza, mediu italiana și vorbea și țigănește. A petrecut o lună cu o șatră de țigani, despre care a scris un studiu etnoarheologic.

În 1961 este muzeograf principal la Muzeul de istorie al Transilvaniei din Cluj apoi devine Director al Departamentului de Preistorie.

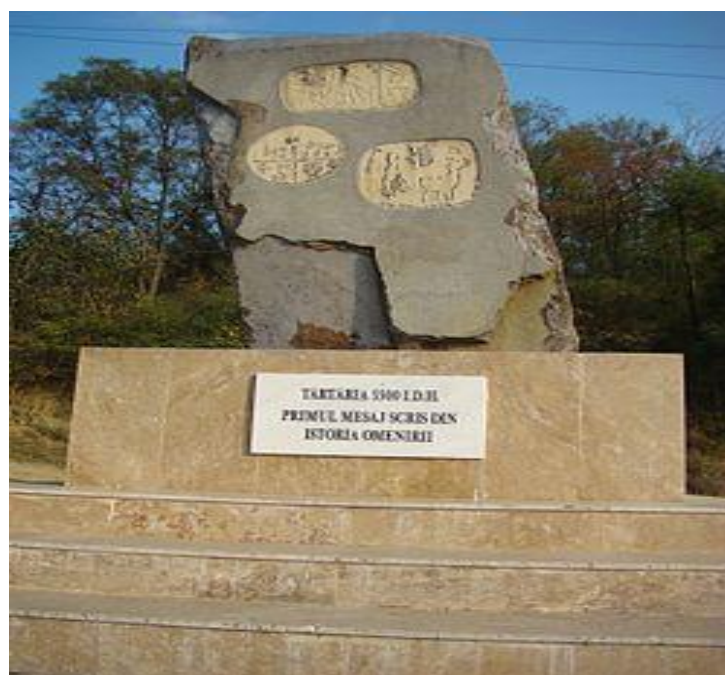
Nicolae Vlassa a ținut cursuri și seminarii la Universitatea din Cluj și la Institutul de Arte Plastice, Universitatea Populară și Universitatea Științifică. A publicat în același timp studii de specialitate, în jur de o sută de lucrări. A întreprins, de asemenea, studii de documentare în Ungaria, Germania, participând la multe simpozioane internaționale. În 1968 este propus ca bursier Herder dar refuză bursa deoarece este condiționată cu colaborarea cu Securitatea.

A fost responsabil pe zece șantiere, având la activ un număr de 35 de campanii arheologice: la Cipău (3), Sărățel (5), Gura Baciului (6), Iernut (2), Tărtăria (în 1961), Cheile Turzii (6), Cheile Aiudului (10), Cuci (în 1962). A mai participat la alte 18 șantiere, ca elev, la Cristești (în 1950), Lechința (în 1951), Morești (în 1952), ca student, la Cipău-Gârle (1953-1960), Soporul de Câmpie (1956-1957). Iar ca arheolog, la Soporul de Câmpie (1959), Lechința de Mureș (1957), apoi la Grădiștea Muncelului (1958-1962), Blidaru (1959-1961), Turda (1958) și Dăbâca (1964-1965).

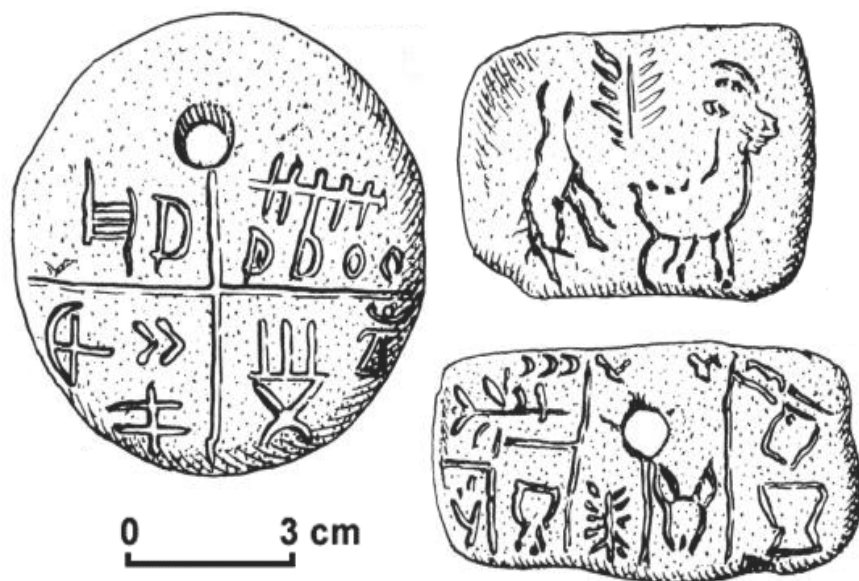

Cea mai importantă descoperire a sa, pentru care numele îi va rămâne în istoria umanității, este cea a **Tăblițelor de la Tărtăria** din anul 1961.

Monumentul Tăblițelor de la Tărtăria situat în imediata apropiere a sitului arheologic „Tărtăria 5500 îdH - Primul mesaj scris din istoria umanității”

Descoperirile de la Tărtăria ale arheologului Nicolae Vlassa, prin faimoasele Tăblițe și a Gropii rituale, devin un reper mondial pentru arheologie, istorie și cultură. Ieșea atunci la iveală cea mai veche scriere a umanității, pe care specialiștii au datat-o în mileniul al V-lea (î.Hr.), cu 2000 de ani mai devreme decât scrierea sumeriană.

Academicianul bulgar, prof. dr. Vladimir I. Gherghiev, spune: „Tăblițele de la Tărtăria sunt mai vechi cu un mileniu decât monumentele scrierii sumeriene. Scrierea sub forma pictogramelor a apărut în sud-estul Europei, și nu în Mesopotamia, cum se credea până atunci, desenele și semnele de pe acele tăblițe reprezintă cea mai veche scriere din lume”.

THE IDENTIFICATION OF THE ACTUAL SIGNS

241

deep with the point. For this reason, she/he had sometime to rotate the tablet 90 degrees while working in order to carve alternatively with the right and the left hand. This was the case for the D on the upper left quadrant and the four circular elements on the upper right quadrant of the circular tablet.

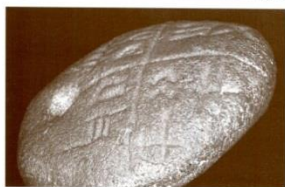

Fig. IX.4. The area of the signs is polished due to the hydrochloric acid bath, whereas the edge is still covered by calcium (photo: J. Appelbaum).

Fig. IX.5. The concentration of calcium in the tablets as evidenced by an internal view of the matter from a crack.

DISSIMILAR IDENTIFICATION OF THE SAME SIGNS ON THE SAME ARTIFACT

Adding information on the subject of the unavailability of the tablets for direct examination as a limit for the identification of the actual signs, they are under special rules of preservation and investigation being a 'treasure' of the Romanian national cultural heritage. For decades, they have not been accessible for direct observation. Generations of researchers tried to decrypt the meaning of their signs beginning with Vlassa's reproduction.

Unfortunately, the Cluj archaeologist published some of the outlines in an incorrect way, e.g. the tree motif on the not perforated tablet; the tree-shape, the two eight-like motifs on the rectangular perforated tablet; and a presumed, but nonexistent, ligature between two signs on the upper right quadrant of the discoid tablet.

We publish here, for the first time, the preliminary drawings of the tablets and their signs sketched by Vlassa on the page of the inventory of the National History Museum of Transylvania in Cluj-Napoca where he registered the finds right away after the discovery (fig. IX.6). It is interesting to note that the two aforementioned signs are not correctly joined.

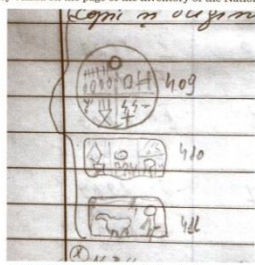

Fig. IX.6. The tablets recorded by N. Vlassa in the inventory of the National History Museum of Transylvania in Cluj-Napoca.

N. Vlassa flipped the canvas of the inscribed artifacts horizontally in order to give a perspective of the signs from their internal viewpoint and not how they are perceived with the eyes of the observer.

The signs are rendered very roughly and in many cases incorrectly on the sketch by means of a hurried and superficial examination. He had the same difficulty in the identification of some signs that we have due to deformation of their outline caused by the hydrochloric acid bath they suffered in the museum's laboratory.

Our observations corroborate the reconstruction made by Gh. Lazarovici and the present author concerning the discovery of the inscribed Transylvanian tablets.¹⁰⁴ We resume this in sharp synthesis.

¹⁰⁴ Merlini M. 2004a; 2004b; 2005c; 2006b; 2006a; 2009c; 2009d; 2009e; Lazarovici Gh., Merlini M. 2005; 2008; Merlini M., Lazarovici Gh. 2008.

180

CHAPTER VII

Tablet 3 (fig. VII.C.24-33)

Coupled with tablet 2, it was also worn during initiation rituals. The tablet (inventory P. 410; dimensions: 62 x 30 x 9 mm) is made of a semi-fine brick-yellowish paste; the mixture contains medium sized grains of sand with a little clay and maybe quick lime; the tablet was weakly fired, the colour indicating an oxidized during firing¹⁰⁵. It has a round orifice which we compare to the role of the Sun. The front part of the tablet is divided by two big lines into three main fields. The central and the right fields are subdivided by shorter lines (marked 0, 01, 02, and 03) into 7 fields on the face and another one on the edge, the latter being oriented towards the sky when the tablet was worn around the neck.

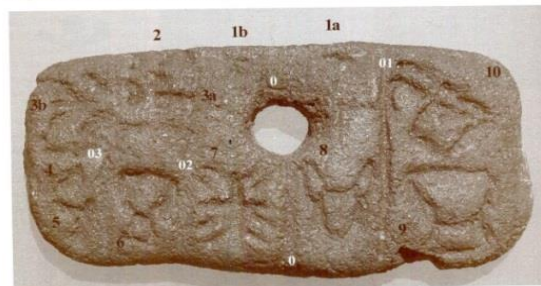
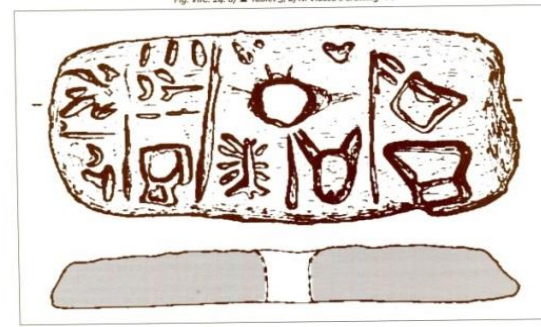

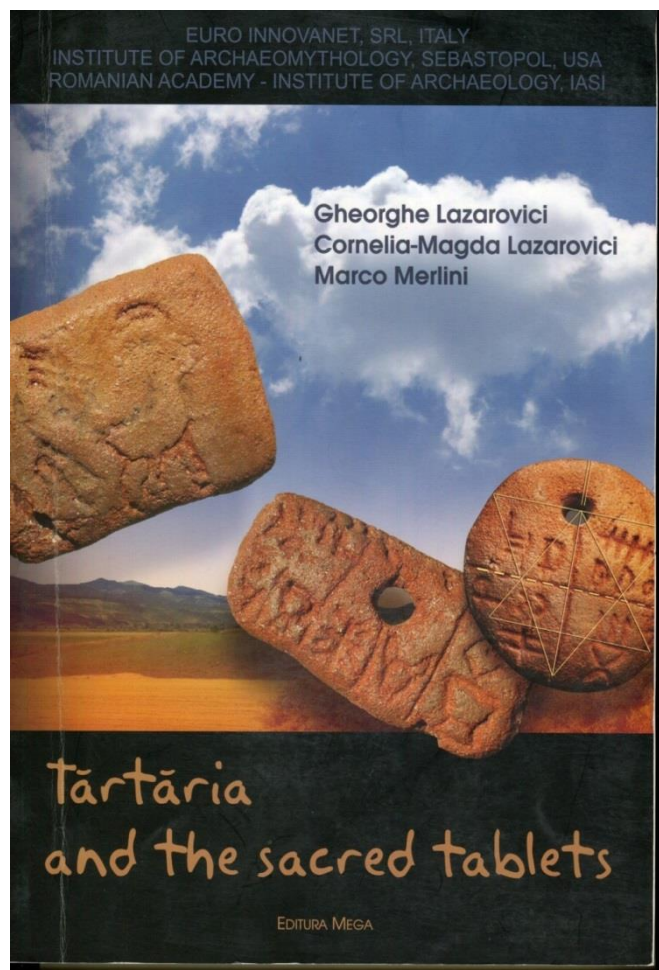
Fig. VII.C. 24: a) Tablet 3; b) N. Vlassa's drawing ▼.

¹⁰⁵ Vlassa N. 1962; 1964, p. 490, fig. 7/3-8/3; "Der Turmbau zu Babel, 2003, the card made by Gh. Lazarovici; "The Danube Script 2009, catalogue 3 a.s.o.

Cercetătorul italian *Marco Merlini*, unul din cei mai prestigioși arheologi ai Europei de azi, este cel care a atestat tăblițele și osemintele de la Tărtăria, la Universitatea din Roma, confirmându-le vechimea.

„În 1961 în România, zice cercetătorul, a avut loc o descoperire foarte importantă, pentru că a schimbat întreaga cronologie a istoriei în Europa. Prin ea s-a schimbat geografia legendei despre unde au început civilizațiile umane. Acum este rândul să gândim că scrierea a început în Europa cu 2000 de ani înaintea Sumerului, că de-a lungul Dunării a început o civilizație importantă cu aproape 8000 de ani în urmă, o societate nu mai puțin importantă ca aceea din Egipt sau din Mesopotamia”.

Nicolae Vlassa este citat în toate lucrările privitoare la preistoria zonei Transilvaniei. A avut o dragoste aparte pentru locurile natale și a realizat multe săpături în județul Mureș, în zona Iernut și în localitatea Iernut cu precădere, menționate în lucrările de specialitate pe care le-a publicat.

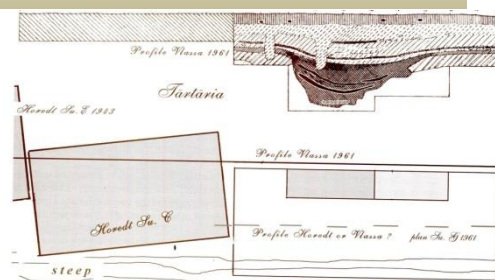

Fig. II.55. c) Plan of the excavations made by K. Horeddi and N. Vlassa.

Fig. II.56. A Cotofeni I fragment from Surface C.

N. Vlassa officially placed his inventory in the custody of the museum 31 December, 1959. Therefore, it is possible to date the material. The classifications he used are very important, even if they no longer correspond to today's cultural sketch. In this report, N. Vlassa used another terminology comparable with the one he used in his report concerning Tărtăria from 1961.

He considered the materials from the upper level, named Baden, to be as late as the Kostolac ones. At that time, the Kostolac materials, named Corpadea, were assumed to correspond with the Cotofeni II phase¹³. However, one of the ceramic fragments is Cotofeni I (fig. II.55). P. Roman ascribes such materials to the Cotofeni I phase with analogies at Lelicieni, Bratei - Nispărie, Locusteni, and Gornea a.s.o., with similarities to Tărtăria¹⁴.

The site is also mentioned by H. Ciugudean¹⁵. It has to be mentioned that K. Horeddi defined an older phase of the Cotofeni culture, named Cotofeni - Tărtăria¹⁶. Today such materials are considered to be from the older Baden phase. Even Serbian colleagues have defined Cotofeni I he refers to is as Cotofeni o materials, having in mind some materials from Turdas that do not have a straightforward stratigraphic context. In the same level (without mentioning the depth), two fragments stand out with white engobe, characteristic of the Zau culture.

¹³ Comments on the terminology of the phases at Ciugudean H. 2000, p. 45 ff.

¹⁴ Roman P. 1976, pl. 2, 67, n. 280, Tărtăria; for motifs of E type, pl. 53-66.

¹⁵ Ciugudean H. 2000, p. 83, n. 501 and bibliography.

¹⁶ Ciugudean H. 2000, p. 45, quoted Horeddi K. 1968.

„Dincolo de savantul în halat alb, întâlnim omul care zâmbea întotdeauna celui care îi deschidea ușa biroului, fie student, fie savant. Era bun, înțelegător, drag și îndrăgit. Își găsea vreme să îndrăgească noi oameni, printre glume să îi cântărească, să îi aprecieze și să îi încurajeze. Deși nu a stat la pupitrul universitar decât scurt timp, a avut totuși mulți studenți care se consideră elevi ai lui. Era îndrăgit de foarte mulți, este citat cu respect chiar dacă unele dintre ideile sale țin astăzi doar de istoricul cercetărilor.

Ipotezele se duc, materialele arheologice și ideile rămân, mai ales rămâne o școală după Nicolae Vlassa, la Cluj, la Sibiu și la Timișoara. Ocupându-se de generația tânără a lansat o expresie între adepții lui: „Elefantul bun și mare, multe duce în spinare.”

În cartea „Repertoriul arheologic al județului Mureș”, publicată de către reputatul arheolog Valeriu Lazăr, prezența lui Nicolae Vlassa este semnalată în multe dintre punctele hărților arheologice. Se citează aici un paragraf legat de promontoriul pe care a fost construită Termocentrala actuală:

„Fundul Bideelor Terasă pe un mic promontoriu, înconjurat de trei părți de un cot al Mureșului, în vecinătatea „Bideelor”. Investigațiile lui Nicolae Vlassa (1961) făcute la marginea terasei... au pus în lumină, din stratul de cultură cafeniu-gălbui, fragmente ceramice neolitice...”

Pe acest promontoriu a existat un cimitir de incinerare din care, prin lucrări de construcții (excavații pentru construirea Termocentralei de la Iernut) au fost distruse prin neglijență în martie 1961, circa 12 urne. O urnă întreagă, roșie-gălbui, cu baza rotunjită și inel de salvată, ridicată susținere a fost păstrată, ajungând apoi în Muzeul Național de Istorie al Transilvaniei. Urna a avut ca inventar oase umane arse pronunțat, patru mărgelile de sticlă colorată și o monedă de bronz...”

Martori oculari ai Tărtăriei, despre Nicolae Vlassa

„În Tărtăria, un sat din podișul transilvănean, numele lui *Nicolae Vlassa* a devenit o legendă. De fapt, puțini îi mai știu astăzi numele adevărat. Unii îi spun, simplu, „arheologul”. Alții îi spun „cel dintâi”, oameni cu tâmpile de argint, care își mai amintesc dimineața aceea din primăvara anului 1961, când l-au văzut prima dată. Din trenul care pe vremea aceea mai oprea, încă, în vechea haltă a satului, a coborât un bărbat masiv: înalt, puternic, îmbrăcat cu o cămașă albă și largă și cu o pălărie deșirată, de pai, pe cap. Nu era singur. Îl însoțeau doi tineri care îl urmau pas de pas, ca niște apostoli... omul cu pălărie... se uita la pământ. Fix acolo, de parcă aștepta să se întâmpile ceva în țărâna aceea. S-a uitat și apoi a zâmbit.

A cerut găzduire. S-a mulțumit c-o odăiță ca o bucătărie de vară, în care avea să trăiască înghesuit, laolaltă cu ucenicii lui. Dar a vrut neapărat casa asta. Casa Ioanei Julescu. A doua zi în zori, a tocmit câțiva țărani pe care i-a pus să sape pământul, chiar pe ogorul de lângă clădirea haltei. La numai un metru - doi sub pământ, culorile se schimbau. Cioburi, unelte, oseminte, bătucite în paturi înguste... Glia se-nfățișa bizar, în straturi suprapuse și clare, din care hârlețele scoteau la iveală o măiastră așezare preistorică: case, temple, morminte, unele peste altele, un fel de munte de viață construit de oameni în timp. Primul strat descoperit de Vlassa la Tărtăria data din anul 3000 î. Cr. Ultimul, cel mai adânc, era mai bătrân de anul 5000 î. Cr. În mâinile Arheologului, ieșea la lumină o așezare fabuloasă, în care trăiseră oameni, necontenit, încă din cețurile preistoriei...

Vreme de câteva luni, țărani nu l-au văzut altfel pe bărbatul cu pălărie, decât zâmbind. Parcă îi împietrise pe față un fel de râs. După doar câteva zile, străinul cel ciudat picase într-atât la inima tărtărenilor, încât începuseră să-l socoată de-al locului. „Foarte, foarte popular”, avea să-mi zică Ion Julescu, care l-a ajutat la săpături. „Mereu pus pe glume. Zicea multe povești despre comori și ne miram toți. Că el era ditai preofesoru' și noi niște țărani de-acea, pentru el nu conta. Era la o talie cu toți.” Mereu îl găseai pe ogorul lui. „Ogorul meu”, așa zicea. Pe zi ce trecea, pălăria de soare a lui Vlassa se îngropa tot mai mult în pământ. Săpa. Căuta. În jurul său, țărani săpau și ei. Și când a ajuns la vreo cinci metri sub glie, într-un târziu, a văzut... gaura! Mormântul străvechi... Apărea în secțiunea pământului ca un oval gălbui, abia sesizabil, ca un ou de mărimea unui copil. Doar un ochi măiastru putea să-l deslușească acolo, în peretele cu straturi. Din oul acesta au scos totul. Osemintele „marelui preot”, despre care s-a zis apoi c-ar fi fost o femeie. Douăzeci și șase de idoli de lut ars și doi din alabastru. Statuete cu înfățișări omenești. Brățări din scoică *Spondylus*, o scoică rară, nemaîntâlnită decât pe țărmurile mediteraneene. Groapa rituală, princiară. Iar în mijlocul ei, cele trei tăblițe din lut, cu semne pictografice, care au năucit apoi întreg mapamondul. Le-au scos de acolo întregi, ținându-le în palmă, contemplându-le. Din acea clipă, profesorul Vlassa a intrat în istorie. Era o scriere acolo, atât pe tableta discoidală, împărțită în patru ca de un semn al crucii, cât și pe celelalte două dreptunghiulare. O scriere care este cea mai veche din lume. Asemeni celei sumeriene,

dar cu aproape două milenii mai veche ca ea. O descoperire imensă, epocală. Un eveniment ce avea să schimbe istoria omenirii.

Fereastra odăii unde a locuit Vlassa e demult oblonită, îndărătul ei nu-i decât o magazie ruinată, plină de moloz. Ion era militar, când au venit ei, arheologul și cei doi studenți. Venise în permisie și a lucrat câteva zile pentru „preofesăru”. L-a îndrăgit pe „preofesăr”. Șapte oameni din sat au săpat alături de el. Muncă grea, cu praf, osteneală. Cei trei străini se culcau devreme, la ora nouă seara, imediat după cină. Ion ține minte precis o anumită seară: seară când cei trei s-au întors acasă cu „trei bucățele de lut”. Zice că erau „fericiți”, râdeau, cântau, nu le mai păsa de nimic. I le-au arătat și lui, cele trei tăblițe, spunându-i să se uite bine la ele, căci „astăzi e-o zi mare”. Ion a fost unul dintre pușinii muritori care le-au ținut în palmă, preț de câteva clipe. (Tăblițele de lut sunt zăvorâte în depozitele Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj, nefiind expuse decât niște copii.) În acea seară, pentru prima dată, în casa cea verde a fost petrecere. Până noaptea târziu. „Preofesăru” stătea în mijlocul lor și râdea, bătând din palme, ca un copil. Apoi, Ion Julescu a trebuit să se întoarcă în armată - la infanterie, la Arad - și nu l-a mai văzut niciodată pe Vlassa.”

(Fragmente din articolul *Găuri negre ale istoriei - Tărtăria*, Formula As, nr 719, 2008)

S-a pensionat de boală la 15 decembrie 1983 și s-a stins din viață prematur, la vârsta de cincizeci de ani, la 3 martie 1984, fiind înmormântat la Iernut.

Casa din centrul orașului Iernut, în care s-a născut savantul Nicolae Vlassa.

Placa comemorativă aflată pe zidul casei părintești din Iernut, Piața 1 Decembrie 1918, nr. 11 are următoarea inscripție:

**„În această casă s-a născut și a copilărit profesorul Nicolae Vlassa,
1934 - 1984, arheolog, doctor în științe istorice,
descoperitorul Tablițelor de la Tărtăria”**

Semnează Cercul Astra Alexandru Macarie, Iernut

Nicolae Vlassa este primul iernuțean căruia i s-a conferit titlul de Cetățean de onoare al orașului Iernut, în anul 1995, alături de sculptorul, pictorul și scriitorul Ion Vlasiu, născut la Lechința.

de la lume adunate și-napoi la lume date!

Biblioteca Municipală Târnăveni

Petruța Virca, Simona Pătru

„Ora să ȘTIM” și frumusețea lecturii

„Mulțumim pentru invitație. Mulțumim pentru primirea călduroasă, pentru minunata călătorie în lumea culorilor oferită cu mult profesionalism și dăruire de doamnele bibliotecare. Ne-am simțit minunați și vă asigurăm că mai venim. Pe elevii clasei IB i-ați câștigat de partea dumneavoastră, de partea cărților!” - prof. înv. primar V. Câmpean, Școala Gimnazială „Avram Iancu”

Dintre proiectele destinate atragerii spre carte și lectură a tinerilor, a copiilor de diferite vârste, „Ora să ȘTIM” a fost un proiect aparte, deosebindu-se de celelalte proiecte prin modul de prezentare și prin materialele folosite ca suport al lecturii. Cărțile citite, deosebit de atractive atât din punct de vedere al conținutului, cât și al graficii, au lăsat liberă și creativitatea bibliotecarilor. „Ora să ȘTIM” a fost o provocare pentru noi, bibliotecarii, deoarece urma să citim povești în fața multor copii de vârste diferite.

Poveștile, fiind interactive, au presupus o activitate gândită și pregătită cu mîgală. A fost o muncă în echipă a întregului colectiv. Străduindu-ne, am găsit acele forme de expunere care să-i captiveze și care să-i facă să rămână atenți și activi pe tot parcursul lecturii. De fiecare dată, fericirea și bucuria citită pe chipul copiilor a fost răsplata noastră.

În cele 6 luni în care s-a derulat proiectul "Ora să ȘTIM", spațiul bibliotecii a fost plin de bucurie, zâmbete, culoare și dragoste pentru carte. Fiecare lectură a fost o călătorie la finalul căreia, cei mici și cei mari, au aflat lucruri noi despre bogăția și diversitatea lumii înconjurătoare, noțiuni de fizică și mitologie, tainele aritmeticii, importanța prieteniei și a relațiilor dintre ființe etc.

„Ora să ȘTIM”, o altfel de abordare a lecturii, i-a ajutat pe copii să înțeleagă cât de importante sunt biblioteca și cititul în viața comunității. Peste 600 de elevi de la toate instituțiile de învățământ au fost partenerii noștri în această minunată călătorie, la finalul căreia, noi toți suntem mai bogați în cunoștințe și cu mai multă dragoste pentru lectură.

Biblioteca și-a atins cu brio scopul, acela de „instituție civilizatoare”. Proiectul „Ora să ȘTIM”, prin expunerea la minunatele povești, la cărțile frumos colorate, i-a ajutat, deci, pe copii să se bucure de plăcerea lecturii. Este fantastic cât de mult le place copiilor să li se citească povești. Pe lângă faptul că cititul este la fel de important pentru dezvoltarea unui copil precum jocul, acesta îi dezvăluie lumea în care trăim și îi oferă soluții pentru depășirea diferitelor situații.

Copiii au avut ocazia să descopere locul unde cartea este în mijlocul fiecărei activități (biblioteca), având posibilitatea să ia cărțile din raft, să le deschidă, să le răsfoiască și să poarte discuții pe marginea imaginilor sau poveștilor descoperite.

La finalul proiectului, micuții noștri ascultători au devenit micuții noștri cititori, pe tot parcursul verii, cărțile citite împreună au fost împrumutate pentru a fi lecturate acasă.

«În cadrul proiectului „Ora să ȘTIM” s-au derulat activități deosebite, îndrăgite și atrăgătoare. Ele au adus multă bucurie copiilor. De fiecare dată, au ieșit din bibliotecă impresionați, bucuroși de toate noutățile aflate, cât și de întâlnirea cu doamnele bibliotecare care i-au introdus în lumea cărților. Fiecare activitate a fost concepută din timp, cu multă migală și pricepere. Mulțumim pentru căldură și surprizele cu care ne-ați primit și pentru strânsa colaborare!» - înv. L. Simon, Școala Gimnazială „Traian”.

Biblioteca Comunală Adămuș**Margareta Indreica, bibliotecară**

Prin generozitatea Fundației Progress cu sediul în România și **Deutsche Telekom Stiftung**, în cadrul Proiectului „Ora să ȘTIM”, au fost oferite bibliotecilor din toată țara, o serie de cărți destinate copiilor cu vârste cuprinse între 3 și 10 ani.

Prin pași mici, salturi uriașe!

Proiectul „Ora să ȘTIM” are ca scop dezvoltarea abilităților de lectură, consolidarea interesului față de temele ȘTIM, stimularea și dezvoltarea creativității copiilor prin realizarea de activități practice. În urma lecturilor parcurse am aflat informații utile având la bază noțiuni din domeniile: știință, tehnologie, inginerie, matematică (ȘTIM).

Biblioteca Comunală Adămuș s-a înscris în proiectul „Ora să ȘTIM”, cu scopul de a stimula dorința de a citi în rândul tinerilor cititori și de a le dezvolta creativitatea prin intermediul activităților practice, interactive desfășurate.

Cărțile cele noi primite la bibliotecă în proiectul „Ora să ȘTIM” ne-au stârnit curiozitatea, astfel că am dorit să le răsfoim ...

Săptămânal la sediul bibliotecii în după-mesele de marți și joi s-au desfășurat diverse activități, acestea fiind adresate copiilor dornici de a acumula cunoștințe noi și în același timp de a se relaxa într-o atmosferă prietenească. Am petrecut timp de calitate împreună, răspunzând la diversele întrebări despre mediul înconjurător, descoperind împreună din tainele cunoașterii sau împărtășindu-ne gândurile și informațiile acumulate.

În cadrul atelierelor de lectură prilejuite de „Ora să ȘTIM” am citit împreună povestiri hazlii, am desenat, am colorat, am desfășurat activități în aer liber. După primele întâlniri, copiii înscriși la atelierelor de lectură, au venit cu mare interes, astfel că activitățile săptămânale s-au desfășurat în mod constant și au beneficiat de un interes deosebit din partea acestora.

Copiii au fost stimulați să identifice și să descrie fenomenele supuse atenției și apoi să își exprime ideile și gândurile, fie verbal, fie prin desen. Cu ajutorul lecturii, prin joc și joacă, prin experimente, am răspuns diverselor întrebări din domeniile legate de știință, tehnologie, inginerie sau matematică. Astfel proiectul ne-a prilejuit abordarea diverselor teme, cu subiecte legate de: fenomene naturale, igienă, alimentația sănătoasă, corpul uman, simțurile, tainele oceanelor, culorile, formele de relief, ceasul și fusurile orare, universul etc.

Atelierelor de lectură, urmate de activitățile practice s-au axat pe conceptul „a învăța prin a exersa”.

Dezvoltarea observației la preșcolari și la școlarul mic înseamnă deprinderea mecanismului de înțelegere de către aceștia. Încă din clasele mici elevii sunt confrunțați cu sarcini de înțelegere. Ei trebuie să pătrundă, spre exemplu, înțelesul unor cuvinte sau noțiuni necunoscute lor. Un mijloc important al înțelegerii este fără îndoială limbajul. Dezvoltarea limbajului, a comunicării, citirea și scrierea corectă, sunt tot atâtea obiective pe care le urmărim în demersul de educare a celor mai mici cititori.

Asocierea cărților primite cu tematica ȘTIM adecvată vârstei celor mici, urmată de activitățile practice, a constituit chiar și pentru noi bibliotecarii, o provocare. Astfel, se spune că cel care învață nu este neapărat cel care citește mai mult, ci acela care aplică mai mult, acela care îmbină cititul cu practica.

„Aud și uit. Văd și îmi aduc aminte. Fac și înțeleg” - Confucius.

Adesea tindem să credem că educația se întâmplă numai la școală. Ori învățarea și cunoștințele acumulate trebuie aplicate în orice moment al vieții noastre: acasă, pe stradă, oriunde. Astfel pe lângă școală și biblioteca își aduce un aport consistent în dezvoltarea aptitudinilor celor mici, adulții de mâine. Aptitudinile sunt cel mai adesea un aliaj între înnăscut și dobândit. Dezvoltarea superioară a aptitudinilor, împlinirea acestora sunt dependente pe de o parte de factorul ereditar și pe de altă parte de factorul mediu și educație. Aceasta presupune antrenarea prin diverse activități a predispozițiilor native.

În cadrul proiectului național „Ora să ȘTIM” la data de 5 aprilie 2019 la sediul Bibliotecii Comunale s-a desfășurat o activitate la care au participat elevii clasei a V-a de la Școala Gimnazială Adămuș, însoțiți de d-na profesoară Mărginean Ramona. Din partea Bibliotecii Județene Mureș au participat: d-na Melania Suciu și d-na Indira Toderel.

Ne-am propus să vorbim despre simțuri, cu precădere despre: miros și gust, astfel că după prezentarea proiectului, am lansat o provocare elevilor prezenți și anume să participe la două probe practice. Astfel cele două echipe concurente au trebuit să identifice aromele a douăsprezece sortimente de săpun, prin mirosul specific al fiecăruia. Cele două echipe de concurenți au răspuns cu încântare la această provocare. A doua probă a constat în identificarea prin gustare a aromelor celor douăsprezece fructe servite pe cele două platouri. Spre deliciul și încântarea tuturor celor prezenți am declarat la finalul concursului, echipa câștigătoare. După încheierea activității, toți copiii au dorit să răsfoiască și să studieze cărțile din acest proiect.

La acest proiect, desfășurat pe parcursul a șase luni consecutive (februarie - iulie) au participat un total de aproximativ 220 de copii, cu vârste cuprinse între 3-6 ani și 7-12 ani, sub îndrumarea doamnelor educatoare de la Grădinița din localitate și a bibliotecarului responsabil, în derularea tuturor acestor activități aplicându-se metodologia STEM.

Chiar și pe perioada vacanței interesul de a veni la bibliotecă a rămas constant, iar discuțiile despre activitățile desfășurate ne-au animat discuțiile și am împărtășit din impresiile cu care am rămas fiecare dintre noi. Copiii au dorit să împrumute pentru acasă cărțile din proiect și cum în săptămânile anterioare am folosit fiecare carte drept punct de plecare la desfășurarea unei activități, oricare dintre cărțile „Ora să ȘTIM” ne spunea o poveste în care eram și noi implicați.

Cu mare încântare ne aduceam aminte despre întâlnirile cu cartea, activitatea realizată și desigur participanții la atelierele de lectură.

Astfel ne-am adus aminte de: frumusețea fluturilor colorați la atelierul de lectură „Omida mâncăcioasă”, cum ne-am cântărit și am aflat câte kg. avem fiecare, după ce în prealabil am aflat informații interesante despre lună și am citit lectura „Tati, te rog, adu-mi luna de pe cer”, cum am înșirat mărgelile cu gândul la perlele produse de scoicile „Din adâncul oceanului”, cum am împletit coronițe din pădăii după o „Călătorie printre ierburi și lumină”, cum am realizat și colorat cadrane de ceas și am învățat să descifrăm orele ... și desigur exemplele pot continua.

Dovada implicării și participării active a copiilor și altor cadre didactice în acest proiect sunt fotografiile și postările realizate pe pagina de facebook a Bibliotecii Comunale Adămuș, începând cu luna februarie și până în luna iulie a anului curent - 2019.

Biblioteca Județeană Mureș

Ioana Șopterean, bibliotecară

Proiectul „Ora să ȘTIM” la Biblioteca Județeană Mureș

Când ne folosim cu înțelepciune de ele, bibliotecile rămân, așa cum a afirmat Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, „o poartă spre cunoaștere, pe care oricine o poate deschide”.

Chiar dacă astăzi internetul abundă în informații de tot felul, această „memorie a omenirii” - așa cum Goethe a numit bibliotecile - rămâne vie printre noi, cu același scop suprem de a întâmpina și servi toți membrii publicului său și de a asigura accesul la informație, educație și implicare civică.

Biblioteca mileniului trei nu se dezice, își respectă cu scrupulozitate obiectivul primar, dar în același timp, se află în schimbare, își adăugă roluri noi care duc la dezvoltarea societății. Astfel, devine un spațiu atractiv pentru viața comunității, adoptând o atitudine practică, dinamică, receptivă la nou și flexibilă.

Dovada noilor valențe sunt activitățile interactive, proiectele și atelierele care aduc în mijlocul bibliotecii persoane cu diverse interese, de la pensionari care caută să învețe lucruri noi, la copii care vin în ateliere de creație sau la ore de lectură.

Biblioteca Județeană Mureș se înscrie și ea în această tendință, reunind în cadrul secțiilor sale diverse activități culturale, interactive, de cunoaștere, de învățare, desfășurate de bibliotecarii acestei instituții sau prin colaborarea cu diverși voluntari sau organizații nonguvernamentale. Un astfel de proiect inedit s-a materializat la începutul anului 2019 în parteneriat cu Fundația Progress. Proiectul s-a

numit „Ora să ȘTIM” și s-a desfășurat la secția pentru copii, precum și în cadrul a două filiale ale bibliotecii.

Ce este „Ora să ȘTIM”?

Aceasta este versiunea la nivel național a proiectului „STEM Volunteer Readers”, care a fost derulat în Germania cu un mare succes încă de la lansarea sa din 2015. Proiectul se bazează pe studii științifice care arată că, în special la vârsta școlii primare, abordarea subiectelor și întrebărilor legate de știință, tehnologie, informatică și matematică (ȘTIM) au impact asupra modului în care copiii se exprimă și a formării abilităților lor de lectură.

Ca o primă etapă a proiectului „Ora să ȘTIM”, formatorii asociați Fundației Progress au instruit o serie de bibliotecari din România după un curs de bază, desfășurat la Biblioteca Națională a României. Aceștia au indicat modalități de asociere a cărților pentru copii cu tematica ȘTIM adecvată vârstei, fiind urmate de activități practice. Ele au urmărit generarea unui interes deosebit față de comunicarea verbală și alte forme de comunicare, deoarece copiii trebuie să identifice și să descrie fenomenele cercetate și să-și exprime gândurile și ideile.

Toate bibliotecile implicate în proiectul „Ora să ȘTIM” au primit seturi de cărți gratuite special selectate, și materiale dezvoltate de Fundația Progress, ce au oferit sugestii de activități.

Pe scurt, pornind de la o lectură interactivă, întrebând și căutând explicații, copiii descoperă noțiuni elementare despre lucrurile și fenomenele din jurul lor. Prin exemple practice și experiențe, ei învață despre ploaie și cum se formează ea, despre culorile din curcubeu, despre cum cresc plantele și de ce au nevoie sau despre microbi și importanța igienei, și fac incursiuni în lumea simțurilor, a culorilor, a numerelor sau a formelor geometrice.

La Biblioteca Județeană Mureș, această activitate a luat forma unor ateliere desfășurate atât în cadrul Secției pentru Copii, a Filialei Cornișa și Filialei Aleea Carpați, precum și în cadrul unor grădinițe și școli de pe raza municipiului Tîrgu-Mureș. Proiectul a presupus 6 întâlniri lunare, la care au participat copii cu vârste între 3 și 10 ani, respectând două grupuri de vîrstă: 3-6 ani, respectiv 7-10 ani.

Primele ateliere au avut loc la începutul lunii februarie 2019, astfel cei 4 bibliotecari implicați în proiect au reușit să capteze atenția copiilor, să le răspundă la întrebări și să-i determine să exploreze universul înconjurător prin metode active și aplicative, subsumate conceptului didactic „a învăța prin a face”.

Cum am învățat distrîndu-ne...

Una dintre numeroasele activități desfășurate în cadrul secției pentru copii a pornit de la cartea „Păianjenul cel harnic” de Eric Carle. După terminarea poveștii, copilașii cu vîrsta între 3 și 6 ani s-au întâlnit cu personajul principal, un păianjen real, captiv într-o cutiuță transparentă. În acest fel copii au reușit să cunoască mai multe lucruri despre aceste vietăți de care multora le este frică, declarînd în final, că ele sunt chiar simpatice, mai ales după ce au gustat aromatele jeleurii în formă de... bineînțeles, păianjen.

În cadrul uneia dintre activitățile filialei Cornișa, copiii au făcut cunoștință cu „Gărgărița morocănoasă” din cartea cu același nume, scrisă de Eric Carle. După terminarea poveștii, cu ajutorul unor exerciții de matematică distractivă, ei au reușit să găsească și buburuza filialei, pe o planșă de lucru dată de doamna bibliotecară. Povestea i-a învățat pe copii cum să citească ceasul, pe care l-au confecționat fiecare, din farfurii de unică folosință frumos decorate.

Cu ocazia acestui proiect, bibliotecara filialei Alea Carpați a fost oaspetele mai multor clase și grupe de grădiniță, unde a transmis copiilor bucuria de a citi, iar prin temele alese le-a trezit curiozitatea și dorința de a explora. Una dintre cărțile citite a fost „Autobuzul magic. În interiorul corpului uman” de Joanna Cole, cu ilustrații de Bruce Degen. Cu un autobuz magic care se poate micșora până devine microscopic copiii au pătruns în vastul univers numit - corpul uman. Ce sunt celulele? Ce este sângele? Ce face inima? Cum funcționează stomacul? Au aflat toate acestea străbătând corpul alături de clasa de copii a domnișoarei Frizzle.

Pentru că micuții se simt mult mai confortabil în mediul lor de zi cu zi (sala de clasă sau grupa de la grădiniță) întâlnirile din cadrul proiectului au avut loc și la sediul mai multor școli și grădinițe din oraș.

La întrebările celor mici legate de știință, tehnologie, informatică sau matematică, bibliotecarii au răspuns cu ajutorul lecturii, prin joc și joacă, și prin experimente. Frumusețea acestui proiect a venit din multitudinea de teme și diversitatea abordărilor: universul, formele de energie, ceasul, formele de relief, fenomenele naturale, tipuri de măsurători, descoperirea naturii (animale și insecte), alimentația sănătoasă, igiena, numerele, corpul uman, simțurile, tainele oceanului, culorile, mișcarea, mașinile și avioanele. Fiecare activitate a fost diferită și a avut o abordare originală, care a pus la treabă creativitatea bibliotecarilor.

Biblioteca Municipală „Petru Maior” Reghin**Carmen Lihăț, bibliotecară**

Fundația Progress din România în parteneriat cu Deutsche Telekom Stiftung au creat un proiect inedit care vizează consolidarea interesului față de temele ȘTIM în rândul copiilor din România, cu ajutorul bibliotecarilor implicați în proiect.

Proiectul „STEM Volunteer Readers” a fost derulat în Germania cu un mare succes și se bazează pe studii științifice care arată că, în special la vârsta școlii primare, abordarea subiectelor și întrebărilor legate de știință, tehnologie, informatică și matematică (ȘTIM) au impact asupra modului în care copiii se exprimă și a formării abilităților lor de lectură. Activitățile generează un interes deosebit față de comunicarea verbală și alte forme de comunicare, deoarece copiii trebuie să identifice și să descrie fenomenele cercetate și să-și exprime liber gândurile și ideile. Proiectul „Ora să ȘTIM” s-a desfășurat în 12 județe din România pe o perioadă de 6 luni, din 15 februarie 2019 până în 15 iulie 2019 și s-a adresat copiilor cu vârste cuprinse între 3 și 10 ani. Județul Mureș a fost cuprins în această listă și sub atenta îndrumare a doamnei Melania Suci, bibliotecar-metodist la Biblioteca Județeană, s-au derulat mulțimea activităților incluse în proiect.

La acest proiect a aderat și Biblioteca Municipală „Petru Maior” Reghin sub coordonarea bibliotecarei Carmen Lihăț. La întrebările celor mici legate de știință, tehnologie, informatică sau matematică, am răspuns cu ajutorul lecturii, prin joc și joacă, și prin experimente. Frumusețea acestui proiect a venit din multitudinea de teme și diversitatea abordărilor: universul, formele de energie, ceasul, formele de relief, fenomenele naturale, tipuri de măsurători, descoperirea naturii (animale și insecte), alimentația sănătoasă, igiena, cifrele, corpul uman, simțurile, tainele oceanului, culorile, mișcarea, mașinile și avioanele. Atelierele au urmărit dezvoltarea limbajului, lărgirea ariei de cunoaștere, stimularea și dezvoltarea creativității și a gândirii libere, având ca punct de pornire un set de cărți pentru copii cu tematica ȘTIM adecvată vârstei și urmate de experimente, activități practice sau jocuri de cunoaștere. Fiecare activitate a fost diferită și a avut o abordare originală constituind o provocare a creativității.

De exemplu, am aflat că propriul corp poate fi prilejul unei călătorii extraordinare. Cu „autobuzul magic” al Joanei Cole care se poate micșora până devine microscopic și cu o învățătoare plină de entuziasm, am pătruns alături de copiii din carte în vastul univers care este corpul uman. Străbătând corpul uman alături de clasa de copii a domnișoarei Frizzle am aflat ce sunt celulele, ce este sângele, cum funcționează diferite organe ale corpului. Toate acestea și multe alte subiecte au fost abordate în cadrul atelierelor de activități prin ghicitori, experimente, jocuri, decupat, lipit, desenat, colorant cu ajutorul cărora cei mici au aflat multe informații interesante despre corpul uman. Cel mai mare succes l-au avut desigur, experimentele prin care au aflat în mod inedit despre cum respirăm și modul de realizare a digestiei.

Pe toată durata derulării proiectului Ora să ȘTIM, biblioteca a primit seturi de cărți cu tematică STEM donate de Fundația Progress. S-au alăturat pe parcurs, cu donații de carte și materiale auxiliare, Fundația Ovidiu.ro și Biblioteca Goethe-Institut. Am avut bucuria ca la acest proiect să participe sute de copii entuziaști cu vârste cuprinse între 3 și 10 ani de la majoritatea școlilor și grădinițelor reghinene însoțiți de cadrele didactice îndrumătoare, cu care am descoperit lumea împreună, prin sesiuni de citit cu voce tare și experimente interactive. Mulțumesc colegelor și cadrelor didactice implicate în proiect și sper ca aceste activități să aducă în bibliotecă un număr cât mai mare de copii dornici de lectură.

biblioteci celebre

Bibliotecile cu care se laudă țările din întreaga lume

<https://hyperliteratura.ro/biblioteci-din-lume/>